

SAARISTOMERI FI0200090 jäkäläkartoitukset 2019

CoastNet LIFE (LIFE17NAT/FI/000544)

Kimmo Jääskeläinen 15.12.2019

Ejškäretin enttimetsää, kuva Kimmo Jääskeläinen

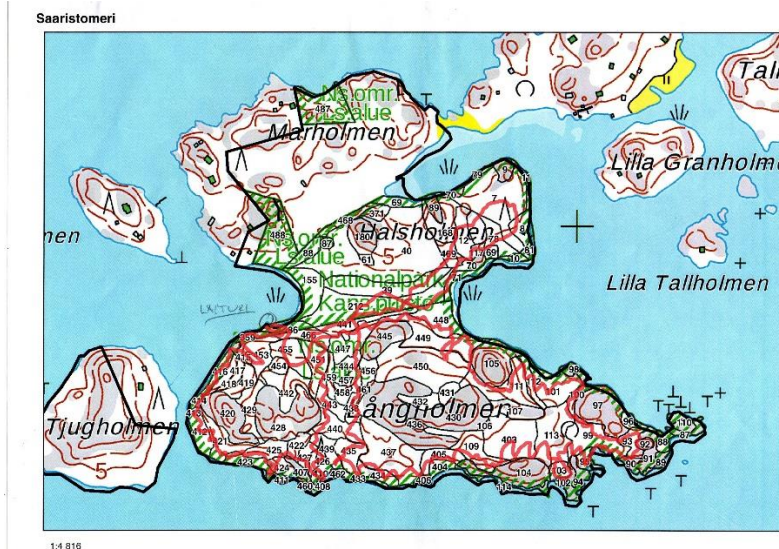
JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

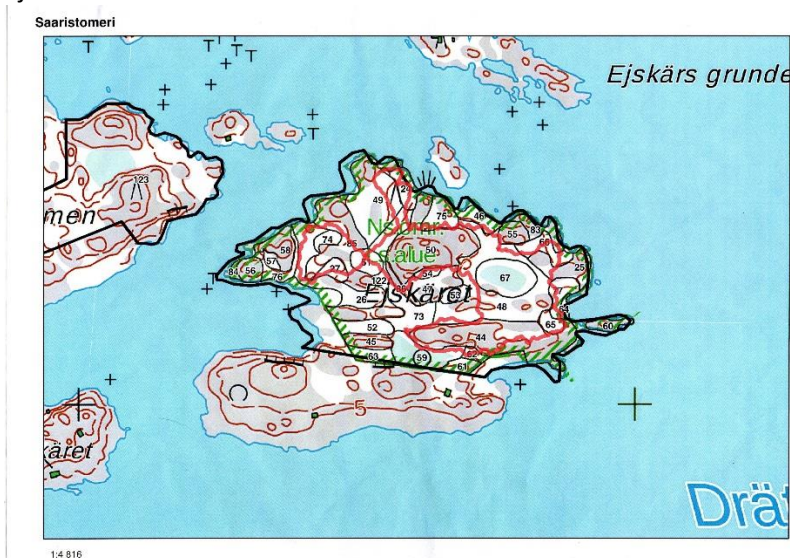
- Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella CoastNet LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään FI0200090 Natura2000-alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Kartoituksissa kerääntyy myös tietoa jäkälien levinneisyydestä.

Kartoituskohteet ja -menetelmät

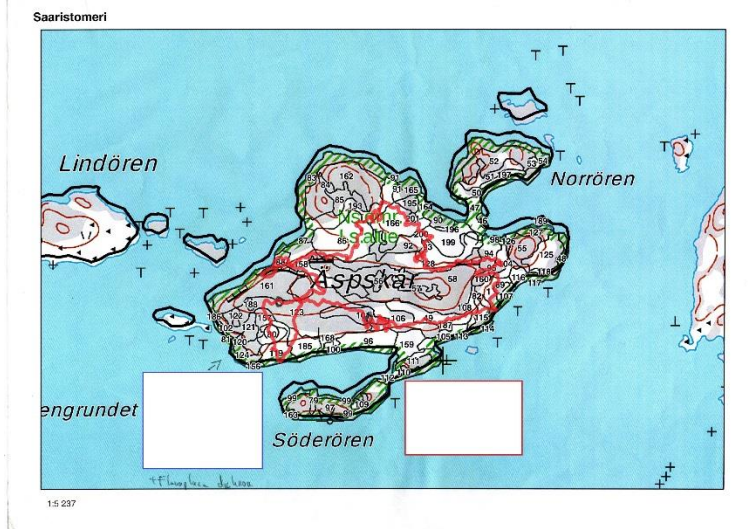
- Långholmenin kuljettu reitti

- Ejskäretin reitti

- Äspskärin reitti

Kuljettu kartoitusreitti on valittu suunniteltujen hoitoalueiden sekä jäkälälajistoltaan potentiaalisiksi arvioitujen alueiden mukaan. Reitin ja GPS-pisteet ovat tallennettu Metsähallituksen Luontopalveluiden verkkolevylle.

Kartoitus tehtiin kolmena päivänä 3.-5.6.2019

Kartoitusalueella kulkiessa etsittiin merkittävää jäkälälajistoa niille sopivista habitaateista ja kasvualustoilta. Tällaisia ovat esimerkiksi vanhat puut, erityisesti lehtipuut ja niiden pökkölet. Kulkiessa kirjattiin muistiin suunniteltujen hoitoalueiden potentiaali jäkälälajiston kehittymisen kannalta. Samalla kirjattiin ylös pohdintoja siitä, minkälaista alueen hoito voisi olla ilman, että se heikentäisi jäkälälajistoa.

Joistakin mielenkiintoisilta vaikuttaneista lajeista kerättiin määrittystä varten näytteitä. Useimmiten lajista kerättiin näytteeksi mahdollisimman pieni, vain määrittämiseen riittävä määrä. Merkitykselliset keruut tullaan tallentamaan LUOMUKSEN kasvimuseoon (H).

TULOKSET

Lajihavainnot

Taulukko 1. Kartoituskohteen merkittävimmät lajihavainnot.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanal.lk	Muu status	Runsas
Långholmen				
<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	ruskoneulajäkälä	VU	indikaattori	
<i>Arthonia spadicea</i>	ruskopiilojäkälä	NT	indikaattori	
<i>Calicium salicinum</i>	pajunnuppijäkälä	NT	indikaattori	
<i>Bacidia rubella</i>	punalehtojäkälä	LC	indikaattori	
<i>Peltigera canina</i>	huopanakajäkälä	LC	indikaattori	
<i>Ramalina fraxinea</i>	isorustojäkälä	LC	indikaattori	

Ejskäret				
Sclerophora peronella	koivunhuhmarjäkälä	VU	indikaattori	
Calicium salicinum	pajunnuppijäkälä	NT	indikaattori	
Chaenotheca brachypoda	lahoneulajäkälä	LC	indikaattori	
Äpskäret				
Cladonia foliacea	jalotorvijäkälä	VU		
Cliostomum griffithii	kuusentassijäkälä	VU	indikaattori	
Sclerophora peronella	koivunhuhmarjäkälä	VU	indikaattori	
Arthonia spadicea	ruskopiilojäkälä	NT	indikaattori	
Chaenotheca chlorella	viherneulajäkälä	NT	indikaattori	
Scytinium gelatinisum	ruskokesijäkälä	NT		

- Taulukoituna ja lyhyenä yhteenvetotekstinä, montako uhanalaista tai muuten merkittävää lajia löydettiin ja mitä nämä havainnot kertovat (CR-NT -lajit, muut mielenkiintoiset lajit, ennallistamisen/hoidon kannalta merkittävät lajit)

Kohteelta löytyi neljä uhanalaista lajia (viisi havaintoa), neljä silmälläpidettävää (kuusi havaintoa) ja yhteensä yhdeksän indikaattorilajia, joista parisen kymmentä havaintoa (Taulukko 1). Jalotorvijäkälää ja ruskokesijäkälää, jotka kasvavat Ca-pitoisilla alustoilla, lukuun ottamatta löydetty VU- ja NT-lajit ovat myös luonnontilan jatkumon indikaattorilajeja. Nämä lajit kasvavat pääsääntöisesti vanhoilla, kuolevilla tai kuolleilla puilla, usein erityisesti lehtipuilla. Siksi ne ovat hoito- ja ennallistamistoimien kannalta huomioon otettavia lajeja.

Kaikki merkittävät havaintotiedot on tallennettu erilliseen Excel-tilaukkipohjaan, josta ne viedään LajiGISiin.

HOITO- YM. SUOSITUKSET

Äpskärin kalkkivaikutteisella pienehköllä kedolla kasvavaa jalotorvijäkälää (VU) uhkaa lähinnä kuluminen. Jos alueelle suunnitellaan tuotavan laiduntavia eläimiä, niin näiden ketolaikkujen suojausta tulisi pohtia. Ruskokesijäkälän (NT) kalkkivaikutteisella lohkareella kasvava esiintymä on huonokuntoinen. Laji kasvaa useimmiten maalla, joten sekin hyötyisi kalkkivaikutteisten kotojen suojaamisesta. Näin sillä olisi myös leviämismahdollisuus kedoille.

Muiden kartoituskohteilta löydettyjen merkittävien lajien selvästi suurin uhka on kasvualustojen jatkumon katkeaminen. Tällaisten lajien olemassa olevat esiintymät eivät yleensä tarvitse turvakseen mitään hoitotoimia. Sitä vastoin alueella olemassa olevien sopivien kasvualustojen sekä niiden jatkumon turvaaminen on erityisen tärkeää hoitoja suunnitellessa.

Långholmenin lounaisrantaa myötäilevällä hoitoalueella tulisi pyrkiä lähtökohtaisesti jättämään varttuneet tervalepät, pihlajat ja vaahterat pystyyn, varsinkin vanhat sekä osin lahot puut. Nuorien kuusien poistamiselle ei ole esteitä. Vanhoja yksittäisiä kuusia tulisi myös jättää. Pystyyn kuolleet kuuset ovat arvokkaita, eivätkä ne enää varjosta. Lisäksi niiden puuainekasvu on potentiaalista kasvualustaa harvinaiselle lajistolle. Keskiosan etelä-pohjoissuuntaisen, suht valoisan hoitoalueen haavat ja vanhat puut tulisi jättää pystyyn. Esimerkiksi eteläpäässä sijaitsevalla kuolleella männyllä kasvoi runsaasti nuppijäkälää, muun muassa hyvin vähänlukuinen puuainekasvu vaarantunut ruskoneulajäkälä (VU). Läheiseltä haapapötkkelöltä löytyi pajunnuppijäkälä (NT). Saaren keskiosan itäpään hoitoalueen rannan

tervaleppöpötkelöllä kasvoi ruskopiilojäkäliä (NT), jolle vanhat ja kuolleet tervalepät ovat tärkeitä kasvualueita. Toisin sanoen ne tulisi jättää hoitotoimien ulkopuolelle.

Ejškäretin pohjoispuoli on kokonaisuudessaan hoitoaluetta. Se on monimuotoinen kallioiden, niiden välisten juottien ja kosteiden painanteiden mosaiikkia. Alueella on paikoin runsaasti lahoppua ja pötkelöitä, joilla oli yleisesti runsaasti nuppijäkäliä. Eräällä haapapötkelöllä kasvoivat yhdessä koivunhuhmarjäkäliä (VU), pajunnuppijäkäliä (NT) sekä lahoneulajäkäliä (indikaattori). Puolivaloisat, lehtipuuvaltaiset metsiköt ovat varsinkin lähitulevaisuudessa erittäin potentiaalisia harvinaiselle epifyyttilajistolle. Kevyt, erityisesti nuoriin kuusiin kohdistuvasta paikoittaisesta karsinnasta lienee vähiten haittaa jäkäliille.

Äspškärin keskellä olevan itä-länsisuuntaisen kalliobelänten pohjoispuolinen alue on erinomainen epifyyttijäkäliden kannalta. Alueelta löytyi kaksi vaarantunutta ja kaksi silmälläpidettävää pötkelöiden ja vanhojen puiden lajia; koivunhuhmarjäkälistä (VU) oli suojelubiologi Terhi Korvenpäällä myös toinen havainto koivupötkelöltä. Alueella on hieno monipuolinen ja eri-ikäinen lehtipuusto, siksi sinne mahdollisesti suunnitellut hoitotoimet olisivat hyvin haitallisia epifyyttilajistolle. Vain muutamin paikoin voisi kuusien poisto olla haitatonta, mutta ne pitäisi mielellään metsurin kaataa sijoilleen, eikä kuljettaa pois ja siten vaurioittaa ympäröivää metsää.

Vastuuvapauslauseke: Kirjoittajat ovat yksin vastuussa tämän julkaisun sisällöstä. Se ei välttämättä vastaa Euroopan unionin mielipidettä. EASME ja Euroopan komissio eivät ole vastuussa siitä, miten siinä olevaa tietoa käytetään.